

Praksiseierforeningen SPAs årsmøte, Oslo, 15. – 16. september 2017:

Etikk i praksis – etikk i kjede?

– Jeg tok feil i 1972. Hvem tar feil i 2017? spurte Carl Christian Blich i sitt foredrag, og refererte til beregninger av behovet for tannleger i fremtiden. Ellers var det spørsmålene rundt kjededannelse som opptok deltakerne mest på årets møte.

Leder for Praksisforeningen SPA (Pef SPA), Kari Odland, ønsket velkommen til Pef SPAs 14. årsmøte på Radisson Blue Scandinavia, Oslo. Hun nevnte noen av de viktigste sakene foreningen hadde arbeidet med det siste året: en større reform av vedtektene samt foreningens egen høringsuttalelse om lokalisering av tannhelse-tjenesten.

En av utfordringene i privat sektor er at organiseringen forandrer seg. Mange

Forsker og filosof Henrik Syse delte sine refleksjoner rundt etikk og forandringer med en dose humor.

Styret i Praksiseierforeningen SPA: fra venstre, bakerst: Morten Danmo, Jon-Reidar Eikaas, Svein Øksenholt og Johnny Øverby. I første rekke: Anne Holtan Saga, Elisabeth Engemoen, Kari Odland og Trond Helgesen.

unge vil ikke investere selv, men heller jobbe i større miljøer. Dette baner vei for kjededannelser. Kjedenes kan ofte være eiet av økonomer, og alle vet at Tannlegeforeningens etiske regler bare gjelder så lenge en er medlem av foreningen.

– Kan dette bety at de etiske reglene står under press, nå som kjedene ikke lenger behøver å være eid av tannleger? spurte Odland. En annen utfordring er at vi kan stå overfor et økende overskudd av tannleger.

Kjappere eller langsommere?

Filosof, forfatter og forsker Henrik Syse var invitert til å reflektere over temaet god etikk i forandringens tidsalder med foredraget «Skal vi være kjappere eller langsommere?». Og hvordan kombinere hverdagen, etikken, visjonene og 17. mai-talene?

– Det viktige er en balansegang: En balanse mellom det raske og det langsomme, sa Syse, og nevnte to livsviktige kompetanser: Evnen til å takle forandring og se muligheter, holde seg

orientert og være dynamisk og evnen til å ta vare på grunnleggende verdier, være forsiktig, nøye og tilstedeværende i det nære. Hvordan kan en kombinere disse to? Det er noe av det viktigste, sa Syse.

Etikk og kjeder

I den følgende paneldebatten var representanter fra de fleste tannlegekjedene invitert til å presentere seg og sitt konsept: Oris Dental, Vital Tannhelse, Odontia, Colosseumklinikken og Nordic Detalpartner. Minst én kjede til, fra Nord-Norge, var representert i salen.

I tillegg var Maria Alvenes, leder av NTFs etiske råd, Ralf Husebø, leder av Sentralt næringsutvalg i NTF og Camilla Hansen Steinum, president i Tannlegeforeningen invitert.

– Folk forventer etiske regler, og det er et konkurransefortrinn. Alle medlemmer av Tannlegeforeningen må følge reglene, og de er forankret i allmenne regler for god oppførsel. Det finnes profesjonsetiske utfordringer fordi det ikke nødvendigvis er sammenfall mellom tannlegens og pasientens interesser, sa Maria Alvenes.

– Som profesjonsutøver sier vi egentlig til pasienten: «Stol på meg. Selv om det skulle oppstå situasjoner hvor egeninteressen min tilsier noe annet, så kommer jeg alltid til å gjøre det som er til det beste for deg.», sa Alvenes.

De fem kjedene presenterte seg selv, noen store og noen i etableringsfasen. Andelen tannleger som arbeider i kjeder i Norge er fremdeles forholdsvis liten, under åtte prosent, men den har økt noe de siste årene. Det vanligste er fremdeles små praksiser.

Salen engasjerte seg i problemstillingene, både de som varmt forsvarte solopraksisen, og de som mente at den var på vei ut.

– Motivasjonen for å starte kjeder, er det bare fag? ble det spurt fra salen. I presentasjonene hadde det faglige fått god plass.

– Å dra noe i lag, i spenningsfeltet mellom etikk, fag og butikk, det er det som er drivkraften. En kan godt ha flere typer motivasjon, ikke bare én, sa Arnt Einar Andersen, representant for Oris-kjeden.

– Økonomisk bevisstgjøring og selvstendighet er viktig, både som liten klinikk men også som klinikk i kjede, ble det sagt fra salen. Det er mange former for kjedevirksomhet, og mange er tilknyttet en kjede hvor de kjøper tjenester og betaler for det de bruker. Mange kjeder kjøper opp klinikker, men ikke alle. Det er store forskjeller i organiseringen.

Det viktigste er som alltid å orientere seg i markedet, og det er ikke alltid lett.

Ralf Husebø opplyste om at Tannlegeforeningen holder kurs i administrasjon og ledelse og har i tillegg en kva-

litetshåndbok som dekker alle områder av klinikkdrift. NTF gjør sitt beste for å legge til rett for at tannleger fremdeles etablere seg for seg selv og kan drive sin egen virksomhet.

Det ble stilt spørsmål fra salen om hva NTF kunne bidra med til tannleger i kjede. Hva kan de få igjen ved å være medlemmer? Store kjeder har for eksempel ofte sine egne kurs. Både representanter for kjedene og alle som sa noe var enige om at det er viktig at NTF beholder sin styrke gjennom én forening hvor flest mulig er organisert.

God kundetilfredshet

Dag to åpnet med at Kari Odland presenterte undersøkelsen «Kundetilfredshet i offentlig og privat tannhelsesektor. Resultater fra stor undersøkelse i 2013.» Denne undersøkelsen skilte mellom offentlig og privat tannhelse-tjeneste og var utarbeidet av seksjon for samfunnsodontologi ved Universitetet i Oslo på oppdrag fra Pef SPA.

Hovedkonklusjonen var at de spurte var svært tilfredse med privat tannhelse-tjeneste, det eneste området med et forbedringspotensial var prisinformasjonen. Hun framhevet også at recall var en bærebjelke: tilfredsheten er

Paneldebatten engasjerte flere fra salen.

Mange engasjerte seg i paneldebatten: Gabriel Lorenzo Morales, utdannet sykepleier og tannlege, slo et slag for den private praksisen.

Dag Kjelland Nilsen, advokat i Tannlegeforeningen, presenterte nye og reviderte standardkontrakter.

størst hos dem som har en fast tannlege å forholde seg til.

For mange tannleger?

Carl Christian Blich, universitetslektor ved Universitetet i Oslo og privatpraktiserende tannlege i kjeden Colosseum-klinikken var invitert til å snakke om dagens tannhelsemarked, og om det er tid for omstrukturering. «Hva norske og utenlandske tannleger rapporterer om sine arbeidsbetingelser», var undertittelen.

– Min agenda er hvordan opprettholde kvaliteten på fremtidens aktører, sa Blich.

– Jeg er ikke bekymret for meg selv som tannlege i dag, men mer bekymret for meg selv som pasient om ti år. Tannleger trenger mengdetrening for å bli gode, og hvordan kan de få det med såpass mange tannleger? spurte han.

Det rapporteres om for mange tomme stoler. Og det er lite som tyder på at en økning i kjøpekraft gir økning i tannbehandling, slik SSBs beregninger blant annet legger til grunn når de beregner behovet for tannleger i fremtiden. Økt kjøpekraft genererer ikke nødvendigvis økt tannbehandling. Den første null hull-generasjonen innkalles nå hvert annet år. Bør tannlegeyrket bli en medisinsk spesialitet? spurte han.

– Hva med tannpleierne, ble det spurt fra salen.

– Tannleger rapporterer om mye tannpleieroppgaver. Dette har heller ikke SSB tatt inn over seg i beregningen av behovet for tannleger, sa Blich.

– Hvordan få tannleger til Utkant-Norge? spurte Maria Alvenes. Her er det nok arbeid og mengdetrening til å opprettholde kompetansen, men altfor få vil jobbe der. Praksiser selges fremdeles dyrt i utkantstrøk – men de blir ofte

solgt til folk som kommer rett fra utlandet. Det er ikke så lett å få gode assistenttannlegestillinger lenger, og her burde folk benytte sjansen, sa hun.

Camilla Hansen Steinum kunne opplyse om at NTF skal inn i en gruppe i Helsedirektoratet som har som oppgave å sikre riktige framskrivinger. Det kommer mange fra utlandet, og det er for enkelt å komme inn og starte egen virksomhet uten kunnskap om norske forhold, sa hun. Helsedirektoratet har sett dette.

Tannlegevirksomhet dreier seg for øvrig ikke bare om karies lenger, det er mye som fremdeles må gjøres når det gjelder periodontitt og overfor kreftoverlevende.

Blich kunne for øvrig avlive myten om at kvinner arbeider mindre enn menn i tannlegevirksomheter, det er i dag svært små forskjeller

– Det er viktig å spørre dem det gjelder, sa Blich. Mange oppfatninger blir korrigert på den måten.

Nye kontrakter for samarbeid

Dag Kjelland Nilsen fra NTFs juridiske avdeling presenterte NTFs nye og reviderte standardkontrakter for samarbeid mellom næringsdrivende tannleger. Disse kontraktene, med kommentarer, kan finnes på NTFs innloggende medlemssider, på www.tannlegeforeningen.no/jus og arbeidsliv/kontrakter og avtaler.

Trygd

Sissel Heggdalsvik presenterte til slutt et nyttig tema, nemlig nye og gamle trygderegler med foredraget «Tenner på trygd – litt nytt og mye å lære».

Tekst og foto: Kristin Aksnes